

รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉทภาษาไทย*

Received: 14 September 2021

Revised: 3 February 2022

Accepted: 23 February 2023

สุจิตรา ศิริพานิชย์**
ณัฐพร พานโพธิ์ทอง***

การทำให้ความอ่อนลงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร เพราะช่วยลดผลกระทบในแง่ลบของถ้อยคำที่มีต่อผู้พูดและผู้ฟัง (Fraser, 1980) งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นหัวข้อหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจในหลายภาษา แต่ยังไม่มียานวิจัยใดที่นำแนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลงมาศึกษาข้อมูลภาษาไทย บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ข้อมูลที่ศึกษามาจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนา วิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ แนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลง ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 8 ประเภท ได้แก่ 1) รูปภาษาแสดงการคาดคะเน 2) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน 3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด 4) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น 5) รูปภาษาแสดงการออกตัว 6) รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ 7) รูปภาษาแสดงการบอกข้อความรับผิดชอบ และ 8) รูปภาษาแสดงความลังเลใจ ประเภทของรูปภาษาที่พบมากที่สุด คือ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน ซึ่งอาจจะซ่อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่แสดงความมั่นใจมากเกินไป และการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้พูดภาษาไทยมักเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดี่ยว ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพียงรูปเดียวก็ผลมากพอที่จะลดผลในแง่ลบของถ้อยคำ ในทางตรงกันข้าม หากใช้รูปภาษาหลายรูปร่วมกัน อาจทำให้ถ้อยคำขาดความชัดเจนและความน่าเชื่อถือ

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

คำสำคัญ

การทำให้ความอ่อนลง;
การเคลื่อนถ้อยคำ;
พลังวจนกรรม;
ความสุภาพ;
วัจนปฏิบัติศาสตร์

* บทความเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต เรื่อง “การทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย: กรณีศึกษาปริจเฉท 4 ชนิด” สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิตในโครงการสู่ความเป็นเลิศด้านภาษาและวรรณคดีไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ติดต่อได้ที่: Suchitra1105@gmail.com

*** รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ติดต่อได้ที่: ntp1142@hotmail.com

Mitigating Expressions in Thai Discourse*

Received: 14 September 2021

Revised: 3 February 2022

Accepted: 23 February 2023

Suchitra Siripanich**

Natthaporn Panpothong***

Mitigation plays a very important role in communication because it enhances the reduction of negative effects which utterances have on speakers and hearers (Fraser, 1980). Previous studies suggest that mitigation has been examined in several languages; however, little has been investigated in Thai. Accordingly, this paper aims at investigating mitigating expressions in Thai. The data consists of 4 types of discourse: task-based conversations, interactions in academic seminar, academic articles, and opinion articles. The notion of mitigation is adopted as an analytical framework. The results reveal that there are 8 types of mitigating expressions used by Thai speakers, namely 1) epistemic expressions, 2) non-specific remarks, 3) parenthetical verbs, 4) question forms used for proposing opinions, 5) defensive expressions, 6) hypothetical remarks, 7) disclaimers, and 8) hesitant remarks. The most preferred mitigating expression is epistemic expressions. This linguistic behavior seems to be related to Thai norms which give precedence to humility and interpersonal relations. In addition, the result also shows that Thai speakers usually adopt only one form of mitigating remarks. It is hypothesized that this might be because using only one mitigating remark is enough to reduce negative effects of utterances in Thai. On the contrary, using a few mitigating remarks together might reduce the reliability of the speaker's utterances.

Research Article

Abstract

Keywords

mitigation;
hedging;
illocutionary force;
politeness;
pragmatics

* This paper is based on my dissertation "Mitigation in Thai: A Case Study of 4 Types of Discourse" for the Degree of Doctor of Philosophy in Thai, Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

** Ph.D. student of Towards Excellence in Thai Language and Literature Project, Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, e-mail: Suchitra1105@gmail.com

*** Associate Professor, Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, e-mail: ntp1142@hotmail.com

1. บทนำ

การทำให้ความอ่อนลง (mitigation) เป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลังวัจนกรรม ซึ่งผู้พูดจะใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนา เฟรเซอร์ (Fraser, 1980) โฮล์ม (Holmes, 1984) แคฟฟี (Caffi, 1999) ชิสะ (Shisá, 2001) ชไนเดอร์ (Schneider, 2010) และเทเลอร์ (Thaler, 2012) เห็นตรงกันว่ากลไกทางภาษาดังกล่าวเกิดขึ้นบ่อยครั้งขณะสื่อสารและช่วยให้การปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น

เมื่อพิจารณานิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง อาจมีผู้กล่าวว่าแนวคิดนี้มีบางส่วนที่ใกล้เคียงและทับซ้อนกับ “การเคลื่อนถ้อยคำ (hedging)”¹ ในแง่ของการเป็นกลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลังวัจนกรรม ดังที่เลคอฟ (Lakoff, 1973, p. 195) ฮิวเบลอร์ (Hübler, 1981, p. 18) และบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987, p. 145) กล่าวว่า การเคลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ถ้อยคำมีความหมายไม่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลงเป็นแนวคิดที่มีขอบเขตที่กว้างและชัดเจนมากกว่า ดังจะเห็นได้จากการที่มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านกำหนดให้การเคลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีทางภาษาหนึ่งของการทำให้ความอ่อนลง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยนี้

เนื่องจากความน่าสนใจของแนวคิดและการเป็นกลไกทางภาษาที่สำคัญยิ่งขณะสื่อสาร การทำให้ความอ่อนลงจึงเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่ได้รับความสนใจศึกษาอย่างมากในหลายภาษา ทว่า เมื่อทบทวนงานวิจัยในภาษาไทย พบว่าไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงโดยตรง มีเพียงเป็นหัวข้อย่อยในงานวิจัยภาษาไทยที่ศึกษาประเด็นอื่น เช่น งานวิจัยของนิจจาภา วงษ์กระจ่าง (2545) ที่ศึกษากลวิธีการรักษาหน้าในการตอบคำถามของนักการเมืองไทยและได้กล่าวถึงกิริยาแสดงความเชื่อหรือทัศนคติเพื่อทำให้ความอ่อนลง และงานวิจัยกลุ่มที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งและได้กล่าวถึงการทำให้ความอ่อนลงในฐานะกลวิธีลดน้ำหนักการแย้ง (สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัดณ์, 2558; รดารัตน์ ศรีพันธ์วรกุล, 2562) จะเห็นได้ว่าแนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจะศึกษาเฉพาะรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรมใดวัจนกรรมหนึ่งเท่านั้น และยังไม่ม้งานวิจัยใดที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉทชนิดต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มข้อมูลที่ผู้วิจัยมองว่าน่าจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของสังคมไทยได้อย่างชัดเจน

การศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจึงเป็นหัวข้อที่น่าสนใจทั้งในแง่การนำแนวคิดใหม่มาศึกษาข้อมูลภาษาไทยและในแง่ที่ยังไม่เคยมีผู้ใดนำมาศึกษากลุ่มข้อมูลปริจเฉทชนิดต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริจเฉทที่ปรากฏถ้อยคำแสดงความคิดเห็น เช่น การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ซึ่งล้วนปรากฏถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและคู่สนทนา และผู้พูดภาษาไทย

¹ นักวิชาการภาษาไทยนำแนวคิดเรื่อง “hedging” มาศึกษาข้อมูลภาษาไทยและกำหนดคำเรียก ได้แก่ “การกลมกลืน” (วรารักษ์ สุขประเสริฐ, 2533; สุันทา คงประโคน, 2544; อรุณี บุณนาค และสมชาย สำเนียงงาม, 2561) และ “การเบี่ยงบัง” (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2557; วรวรรณ เพ็ชรกิจ และคณะ, 2559; พรนภัส ทองพูล, 2559) อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดคำเรียก “hedging” ว่า “การเคลื่อนถ้อยคำ” เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นของแนวคิดที่ผู้พูดมักใช้เพื่อทำให้ถ้อยคำปราถนา หรือไม่ชัดเจน

2. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำให้ความอ่อนลง

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำให้ความอ่อนลง

แนวคิดเรื่อง “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” อาจมีส่วนที่ทับซ้อนกับ “การเคลื่อนถ้อยคำ (hedging)” ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงนิยามและความหมายของแนวคิดทั้งสอง เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงความเหมือนและความต่าง ดังต่อไปนี้

2.1.1 นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง

แนวคิดเรื่องของการทำให้ความอ่อนลงได้รับความสนใจศึกษาอย่างแพร่หลาย เมื่อเฟรเซอร์ (Fraser, 1980) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงอย่างเป็นระบบในบทความเรื่อง “Conversational Mitigation” ไว้ว่า การทำให้ความอ่อนลงไม่ใช่วัจนกรรมชนิดหนึ่ง แต่เป็นการปรับวัจนกรรมเพื่อลดผลกระทบอันไม่พึงประสงค์ของวัจนกรรมที่มีต่อผู้ฟัง จากนั้นเฟรเซอร์ได้เสนอรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงไว้หลายชนิด เช่น การใช้รูปภาพที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง การบอกปิดความรับผิดชอบ/การออกตัว การเคลื่อนถ้อยคำ เป็นต้น อีกทั้งยังได้กล่าวถึงหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง โดยการจำแนกการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเป็น 2 กลุ่มตามข้อคำนึงของผู้พูด ได้แก่ 1) การใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด (self-serving mitigation) ซึ่งเป็นการที่ผู้พูดใช้รูปภาพเพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับตน โดยการลดการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าวหรือแสดงความจำเป็นที่ต้องกระทำหรือกล่าวถ้อยคำบางอย่างที่อาจคุกคามผู้ฟัง และ 2) การใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้ฟัง (altruistic mitigation) ซึ่งเป็นการที่ผู้พูดใช้รูปภาพเพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ฟัง โดยการลดน้ำหนักการคุกคามผู้ฟังให้อ่อนลง เมื่อประมวลแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงที่เฟรเซอร์เสนอไว้ สรุปได้ว่า การทำให้ความอ่อนลงตามแนวคิดของ Fraser หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อพลังวัจนกรรม ใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง

โฮล์มส์ (Holmes, 1984) และชิซ่า (Shisá, 2001) กล่าวถึงนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงที่สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “พลังวัจนกรรม (illocutionary force)” กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้ร่วมสนทนาใช้เพื่อลดพลังวัจนกรรมกลุ่มที่ให้ความรู้สึกทางลบ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

ส่วนแคฟฟี (Caffi, 1999) และเทเลอร์ (Thaler, 2012) กล่าวถึงนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงที่สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “หน้า (face)” กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อพยายามลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากถ้อยคำที่อาจก่อให้เกิดการกระทำที่คุกคามหน้าผู้พูดและผู้ฟัง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่านิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงที่นักภาษาศาสตร์หลายท่านเสนอไว้มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อพลังวัจนกรรมซึ่งผู้พูดจะเลือกใช้เพื่อลดผลในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนา

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาขอบเขตความชัดเจนของนิยามและความหมาย ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดของเฟรเซอร์ (Fraser, 1980) มาเป็นกรอบการวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นข้อเสนอที่ไม่ผูกติดกับแนวคิดอื่น จึงทำให้นิยามและความหมายไม่จำกัดจนเกินไป อีกทั้งเฟรเซอร์ยังได้เสนอรูปภาพและหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำมากำหนดเกณฑ์เพื่อวิเคราะห์รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยต่อไป

2.1.2 นิยามและความหมายของการเคลื่อนถ้อยคำ

แนวคิดเรื่องการเคลื่อนถ้อยคำเริ่มต้นขึ้น เมื่อเลคอฟ (Lakoff, 1973) กล่าวถึงการเคลื่อนถ้อยคำด้วยคำว่า “fuzzier” ซึ่งหมายถึง การทำให้ถ้อยคำที่กล่าวพร่าเลือน

จากนั้นฮิวเบเลอร์ (Hübler, 1981) อธิบายนิยามและความหมายของการเคลื่อนถ้อยคำด้วยคำว่า “indetermination” ซึ่งหมายความว่า การกล่าวถ้อยคำอย่างกลางๆ คลุมเครือ ไม่ระบุอะไรที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการใช้รูปภาพเพื่อลดระดับความรับผิดชอบ (degree of liability) ของถ้อยคำที่กล่าว หรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่จะถูกโต้แย้ง

ต่อมาบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนถ้อยคำตามมุมมองความสุภาพ (politeness) กล่าวคือ บราวน์และเลวินสันกำหนดให้การเคลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีความสุภาพด้านลบ (negative-politeness strategy) ที่ช่วยลดความเสี่ยงของการกระทำที่คุกคามหน้า อีกทั้งยังได้จำแนกการเคลื่อนถ้อยคำ โดยอิงกับแนวคิดหลักการความร่วมมือในการสนทนาของไกรซ์ (Grice, 1975) ซึ่งเป็นการที่ผู้พูดละเมิดหลักการความร่วมมือในการสนทนาข้อต่างๆ เพื่อสื่อความในเชิงไม่ผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว เช่น การใช้รูปภาพที่แสดงถึงการที่ผู้พูดไม่ต้องรับผิดชอบต่อความจริงทั้งหมดของถ้อยคำที่กล่าว

นอกจากนี้ ไฮแลนด์ (Hyland, 1994) และครอมป์ตัน (Crompton, 1997) ยังกล่าวถึงนิยามและความหมายของการเคลื่อนถ้อยคำในฐานะเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการเขียนเชิงวิชาการ เนื่องจากเป็นรูปภาพที่แสดงถึงการลดระดับความชัดเจนของถ้อยคำ หรือแสดงว่าถ้อยคำที่กล่าวอยู่ในระดับที่เป็นไปได้เท่านั้น ทั้งนี้ ผู้เขียนใช้รูปภาพดังกล่าวเพื่อลดการผูกมัดตนเองกับความถูกต้องของถ้อยคำที่เขียน ตลอดจนเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเป็นผู้ที่มีความสุภาพในการใช้ภาษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการเคลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อพลังอำนาจ ซึ่งผู้พูดหรือผู้เขียนใช้เพื่อทำให้ถ้อยคำคลุมเครือ หรือมีความหมายไม่ชัดเจน โดยมีเจตนาที่สำคัญคือ เพื่อลดความรับผิดชอบของผู้พูดหรือผู้เขียนต่อถ้อยคำที่กล่าว หรือลดความเสี่ยงที่จะถูกโต้แย้งจากคู่สนทนา

เมื่อพิจารณานิยามและความหมาย จะเห็นได้ว่าทั้งสองแนวคิดมีส่วนที่ทับซ้อนกันในแง่ของการเป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อพลังอำนาจ อย่างไรก็ตาม จุดเน้นของทั้งสองแนวคิดก็ยังคงมีความต่างกัน กล่าวคือ “การทำให้ความอ่อนลง” เน้นใช้เพื่อ “softening” อันหมายถึง การทำให้ถ้อยคำอ่อนลง หรือนุ่มนวล ในขณะที่ “การเคลื่อนถ้อยคำ” เน้นใช้เพื่อ “to make things fuzzier” อันหมายถึง การทำให้ถ้อยคำคลุมเครือ พร่าเลือน หรือไม่ชัดเจน

อีกทั้งอาจกล่าวได้ว่านิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงมีขอบเขตที่กว้างและชัดเจนมากกว่า ดังจะเห็นได้จากการที่มีนักภาษาศาสตร์หลายท่าน เช่น เฟรเซอร์ (Fraser, 1980) โฮล์มส์ (Holmes, 1984) แคฟฟี (Caffi, 1999) ฟลอเรซ-เฟอแรน (Flores-Ferrán, 2010) และเทเลอร์ (Thaler, 2012) กำหนดให้การเคลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีทางภาษาหนึ่งของการทำให้ความอ่อนลง

กล่าวโดยสรุป แนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลงและการเคลื่อนถ้อยคำมีทั้งส่วนที่ทับซ้อนและต่างกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะเลือกใช้นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยนี้ เนื่องจากเป็นแนวคิดที่มีขอบเขตชัดเจนมากกว่า ซึ่งน่าจะสามารถนำมาใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลได้เป็นอย่างดี

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำให้ความอ่อนลง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในภาษาต่างๆ พบว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจศึกษามากในหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาสวีดิช ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ โดยงานวิจัยส่วนใหญ่มักจะสนใจศึกษารูปภาษาหรือหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัฒนธรรมหรือปัจเจกชนิตต่าง ๆ ซึ่งผลการวิจัยที่พบจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นของการสื่อสารที่อาจจะต่างกันไปในแต่ละภาษา เช่น งานวิจัยของอิตากุระและซุย (Itakura & Tsui, 2011) ที่พบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมักเลือกใช้ “การขอโทษ (apology)” และ “การลดคุณค่าของตนเอง (self-demigration)” ในการเขียนแนะนำหนังสือ เพื่อลดการบังคับและลดน้ำหนักของข้อแนะนำให้ดูอ่อนลง เนื่องจากสังคมญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับเรื่อง “ความสุภาพด้านลบ” และ “ความถ่อมตน” ในขณะที่งานวิจัยของเฮนริกสันและเนลสัน (Henricson & Nelson, 2017) พบว่าผู้พูดชาวสวีเดนมักจะอ้างถึงหน้าที่ของตนในการแนะนำอันเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดชาวสวีเดนใช้เพื่อสื่อว่าผู้พูดเองมีความจำเป็นที่ต้องกระทำหรือกล่าวถ้อยคำบางอย่างที่อาจคุกคามผู้ฟัง เพื่อป้องกันมิให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกในแง่ลบต่อตัวผู้พูด

ในทางตรงกันข้าม เมื่อทบทวนงานวิจัยในภาษาไทย พบว่ายังไม่ม้งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงโดยตรง มีเพียงเป็นหัวข้อย่อยในงานวิจัยภาษาไทยที่ศึกษาประเด็นอื่นเท่านั้น เช่น งานวิจัยของนิจจาภา วงษ์กระจ่าง (2545) ที่ศึกษากลวิธีการรักษาหน้าในการตอบคำถามของนักการเมืองไทยและได้กล่าวถึงกริยาแสดงความเชื่อหรือทัศนคติเพื่อทำให้ความอ่อนลง และงานวิจัยกลุ่มที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งและได้กล่าวถึงการทำให้ความอ่อนลงในฐานะกลวิธีลดน้ำหนักการแย้ง (สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์, 2558; รดารัตน์ ศรีพันธ์วรสกุล, 2562) อีกทั้งยังไม่ม้งานวิจัยใดที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในปัจเจกชนิตต่าง ๆ มาก่อน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจากปัจเจก 4 ชนิด ซึ่งเป็นหัวข้อหนึ่งที่น่าจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมไทยได้เป็นอย่างดีและยังไม่มีผู้ใดเคยศึกษามาก่อน

3. ข้อมูลและขั้นตอนการวิเคราะห์

3.1 ข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มาจากปัจเจก 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 การสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)

ข้อมูลการสนทนาแบบเน้นภารกิจ² ใช้ข้อมูลจากคลังข้อมูล Mister O Corpus ภาษาไทย ซึ่งได้ทุนสนับสนุนจาก Grant-in-Aid for Scientific Research ของสถาบัน Japan Society for the Promotion of Science (JSPS) ดำเนินโครงการร่วมกับภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และภาควิชาภาษาศาสตร์

² โครงการคลังข้อมูล Mister O Corpus ภาษาไทยผ่านเกณฑ์พิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนจาก Grant-in-Aid for Scientific Research ของสถาบัน Japan Society for the Promotion of Science (JSPS) ซึ่งให้ทุนสนับสนุนการจัดทำคลังข้อมูลนี้

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในการเก็บข้อมูล เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลบทสนทนาภาษาไทยกับภาษาอื่น ๆ คลังข้อมูล Mister O Corpus แต่ละภาษาประกอบด้วยข้อมูล 3 ชุด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการเล่าเรื่อง โดยในงานวิจัยนี้ศึกษาข้อมูลส่วนที่เป็นการสนทนาแบบเน้นภารกิจ กล่าวคือคู่สนทนาได้รับมอบหมายให้ช่วยกันเรียงภาพจำนวน 15 ภาพเป็นเรื่องราว ประกอบด้วยบทสนทนา ระหว่างอาจารย์กับนิสิต 3 บท และนิสิตกับนิสิต 9 บท รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 บท ความยาวในการสนทนาทั้งหมด 111.04 นาที ข้อมูลการสนทนาทั้งหมดบันทึกในรูปแบบวีดิทัศน์ ซึ่งผู้วิจัยมีได้อยู่ในห้องขณะเก็บข้อมูล มีเพียงผู้ร่วมสนทนาและกล้องที่วางห่างออกไปที่มุมห้องเท่านั้น

3.1.2 ข้อมูลการสัมภาษณ์วิชาการ

ข้อมูลการสัมภาษณ์วิชาการ³ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการในรายวิชาสัมมนาอุษฎฐิบัณฑิต สาขาวิชา ภาษา วรรณคดี และคติชนไทย ปีการศึกษา 2560 ทั้งหมด 6 ครั้ง และรายวิชาการศึกษาพิเศษทางภาษาศาสตร์ ภาษาไทย ปีการศึกษา 2560 ทั้งหมด 3 ครั้ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 ครั้ง ความยาวในการสนทนาทั้งหมด 23 ชั่วโมง 53 นาที 22 วินาที

3.1.3 บทความวิชาการ

ข้อมูลบทความวิชาการเก็บข้อมูลจากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ พ.ศ. 2561 3 สาขา ได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) เป็นวารสารที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index) จัดกลุ่มคุณภาพอยู่ในวารสารกลุ่มที่ 1 2) เป็นวารสารที่ตีพิมพ์บทความ ปีละ 2 ฉบับขึ้นไป และ 3) เป็นวารสารที่มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นหลากหลายในสาขาวิชานั้น วารสารที่ใช้เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้ ได้แก่ 1) *วารสารอักษรศาสตร์* เก็บข้อมูลบทความจำนวน 15 บท 2) *วารสารสังคมศาสตร์* เก็บข้อมูลบทความจำนวน 15 บท และ 3) *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี* เก็บข้อมูลบทความจำนวน 15 บท รวมจำนวนบทความวิชาการทั้งสิ้น 45 บท

3.1.4 บทความแสดงความคิดเห็น

ข้อมูลบทความแสดงความคิดเห็นเก็บข้อมูลจาก 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) *บทความแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊ก* โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) เป็นเพจที่มีการเขียนบทความแสดงความคิดเห็นสัปดาห์ละ 3 บทขึ้นไป และ 2) เป็นเพจที่มียอดไลค์สูงสุด 3 อันดับแรก (จากการจัดอันดับ “500 อันดับ Facebook Page ที่ดังที่สุดในประเทศไทย” ประจำปี พ.ศ. 2561 โดย www.topbestbrand.com) จากเกณฑ์ดังกล่าว เพจที่ใช้เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้ ได้แก่ เพจ “อึเจี๊ยะเลียบตัวน” “หนังโปรดของข้าพเจ้า” และ “Roundfinger” จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกบทความที่ใช้เป็นข้อมูลแบบเจาะจง เพื่อนำมาศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย เพจละ 20 บท รวมจำนวนบทความจากเฟซบุ๊กทั้งสิ้น 60 บท และ 2) *ย่อหน้าแสดงความคิดเห็น* โดยเก็บข้อมูลจากการให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 50 คน เลือกเขียนแสดงความคิดเห็นว่า *เห็นด้วย* หรือ *ไม่เห็นด้วย* ในประเด็นที่กำหนดให้ พร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบประมาณ 10-15 บรรทัด รวมจำนวนบทความแสดงความคิดเห็นทั้งสิ้น 110 บท

³ เนื่องจากเป็นการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงไม่ได้ขออนุญาตให้บันทึกการสนทนาในรูปแบบวีดิทัศน์ สามารถบันทึกข้อมูลได้เพียงรูปแบบแถบบันทึกเสียงเท่านั้น โดยมีข้อตกลงว่าผู้ร่วมการสัมมนาดังกล่าวยินยอมให้บันทึกเสียงการสนทนา และอนุญาตให้นำข้อมูลมาใช้ในการศึกษาได้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักจริยธรรมการวิจัยในคน

3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์

ในการจำแนกข้อมูลการปรากฏใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่นๆ ผู้วิจัยจะพิจารณาจาก 3 เกณฑ์ร่วมกัน ดังนี้

3.2.1 พิจารณาจากนิยาม

ผู้วิจัยประมวลนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงตามแนวคิดของเฟรเซอร์ (Fraser, 1980) กล่าวคือ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง หมายถึง รูปภาษาที่ปรากฏแล้วมีผลต่อพลังอำนาจกรรม ใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง นอกจากนี้พิจารณาจากนิยามข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังใช้กลวิธีทำให้ความอ่อนลงที่เฟรเซอร์ (Fraser, 1980, pp. 347-349) เสนอไว้ในบทความเรื่อง “Conversational Mitigation” มาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่นๆ อันประกอบไปด้วย 1) การใช้กลวิธีอ้อมในการแสดงอำนาจกรรม 2) การใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง 3) การบอกรับผิดชอบ/การออกตัว 4) การใช้รูปภาษาที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง และ 5) การเคลื่อนถ้อยคำ ซึ่งนิยามตามเลคอฟ (Lakoff, 1973) ว่าหมายรวมถึงรูปภาษาที่ทำให้ถ้อยคำคลุมเครือมากขึ้น (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข, 2561, น. 12)

3.2.2 พิจารณาจากหน้าที่ที่มีผลต่อเนื้อความ

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิเคราะห์รูปเบี่ยงบังในเชิงหน้าที่ที่สัมพันธ์กับประพจน์ของถ้อยคำของวรวรรณา เพ็ชรกิจ และคณะ (2559, น. 178) มาปรับใช้ในการจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่นๆ กล่าวคือ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงต้องเป็นรูปภาษาที่ปรากฏแล้วมีผลต่อการลดพลังอำนาจกรรม แต่ไม่มีผลต่อเนื้อความของถ้อยคำนั้น

3.2.3 พิจารณาจากหน้าที่ที่มีผลต่อพลังอำนาจกรรม

ผู้วิจัยพบว่าบางครั้งหากเกณฑ์ข้อ 1 และ 2 อาจไม่สามารถตัดสินได้ว่ารูปภาษาใดเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง เนื่องจากรูปภาษาบางรูปอาจทำหน้าที่ได้หลายอย่าง ผู้วิจัยจะพิจารณาจากบริบทแวดล้อมเป็นสำคัญว่ารูปภาษาดังกล่าวต้องทำหน้าที่ลดพลังอำนาจกรรม หรือลดผลกระทบในแง่ลบที่การแสดงอำนาจกรรมมีต่อผู้พูดและคู่สนทนาในบริบทนั้น ดังที่โลเชอร์และวัตต์ส (Locher & Watts, 2008) ชี้ให้เห็นไว้ว่าการประเมิน/ตีความพฤติกรรมทางภาษาของผู้ร่วมสนทนาเป็นเรื่องยาก การพิจารณารูปภาษาแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ งานวิจัยทางด้านวจนปฏิบัติศาสตร์จึงต้องพิจารณาบริบทแวดล้อมประกอบด้วยเป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณาจาก 3 เกณฑ์ข้างต้นและสามารถคัดเลือกข้อมูลที่ปรากฏการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาจำแนกเป็นถ้อยคำ โดยอ้างอิงนิยามของเฮอฟอร์ดและเฮสสลีย์ (Hurford & Heasley, 1990) ซึ่งพิจารณาจากการปรากฏก่อนและหลังความเงียบ หรือพิจารณาจากการเว้นวรรคของผู้เขียน โดยแต่ละถ้อยคำต้องจบความตามที่ถูกพูดภาษาไทยต้องการสื่อสารในบริบทนั้น จากนั้นผู้วิจัยจะแบ่งประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในแต่ละถ้อยคำตามแนวคิดทางวจนปฏิบัติศาสตร์และนับความถี่ของการปรากฏ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนับความถี่ในการปรากฏทุกครั้ง เนื่องจากในบางถ้อยคำอาจปรากฏการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงมากกว่า 1 รูปภาษา

4. ผลการวิจัย

4.1 ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,134 ถ้อยคำ และปรากฏการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,596 ครั้ง สามารถจำแนกได้เป็น 8 ประเภท โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อยได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1

ตารางแสดงประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ลำดับ	ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	ความถี่	ร้อยละ
1.	รูปภาพแสดงการคาดคะเน	633	39.66
	1.1 รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้	414	25.94
	1.2 รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้	188	11.79
	1.3 รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา	31	1.93
2.	รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	417	26.13
	2.1 รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ	325	20.36
	2.2 รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่	71	4.45
	2.3 รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อบอกความไม่ชี้เฉพาะ	21	1.32
3.	กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	227	14.22
	3.1 กริยาแสดงสภาวะทางความคิดเพื่อแสดงว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นความคิดเห็นของผู้พูดเพียงคนเดียว	168	10.52
	3.2 กริยาแสดงสภาวะทางความคิดเพื่อแสดงว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงความรู้สึกหรือความเชื่อเท่านั้น	59	3.70
4.	ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	217	13.60
	4.1 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง	118	7.39
	4.2 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน	66	4.14
	4.3 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น	33	2.07
5.	รูปภาพแสดงการออกตัว	56	3.50
	5.1 การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด	25	1.56
	5.2 การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว	21	1.31
	5.3 การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ	8	0.50
	5.4 การออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ	2	0.13
6.	รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์	21	1.32
7.	รูปภาพแสดงการบอกปิดความรับผิดชอบ	15	0.94
	7.1 การอ้างถึงขอบเขตข้อมูลที่เท่าที่ทราบ	10	0.63
	7.2 การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น	5	0.31
8.	รูปภาพแสดงความลังเลใจ	10	0.63
	รวม	1,596	100.00

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ *รูปภาพแสดงการคาดคะเน* ด้วยความถี่สูงสุดอย่างเห็นได้ชัด ในบทความนี้ ผู้วิจัยจึงขอเลือกนำเสนอรายละเอียดและตัวอย่างประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ในความถี่สูงสุดอย่างละเอียด ส่วนประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงอื่นๆ ผู้วิจัยจะขอล่าถึงโดยสังเขป

4.1.1 รูปภาพแสดงการคาดคะเน

รูปภาพแสดงการคาดคะเน หมายถึง การที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อว่าสิ่งที่กล่าวเป็นเพียงการคาดคะเน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของตนเท่านั้น ยังมีได้เป็นสิ่งที่ผู้พูดเองมั่นใจว่าจะเกิดขึ้นแน่นอนตามนั้นทั้งหมด หรือเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์แล้วอย่างแน่ชัด คำหรือถ้อยคำที่มักปรากฏใช้ เช่น อาจ อาจจะ น่าจะ คง คงจะ อาจเป็นไปได้ว่า เป็นไปได้ว่า มีความเป็นไปได้ มีความเป็นไปได้ว่า สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ และรูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา

1) รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้

รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดภาษาไทยคาดคะเนว่าสิ่งที่กล่าวมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับที่อาจเป็นไปได้เท่านั้น มิได้เป็นสิ่งที่กล่าวอย่างมั่นใจ หรือมีข้อยืนยันที่สามารถพิสูจน์ได้อย่างแน่ชัด ผู้พูดภาษาไทยมักใช้รูปภาษานี้เพื่อลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดเองกับถ้อยคำในการให้ข้อมูลหรือเสนอความคิดเห็นในบริบทที่ผู้พูดค่อนข้างมีความมั่นใจ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 3

จากการศึกษาพบว่าการทำเหมืองแร่ทองคำ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการปนเปื้อน เห็นได้จาก การวิเคราะห์ปริมาณสารหนูในดินบริเวณรอบบ่อเก็บกากแร่ที่ 2 ของเหมืองแร่ทองคำ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 (ฤดูฝน) พบการปนเปื้อนของสารหนูเกินค่ามาตรฐาน (3.9 mg/kg) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารหนูในดินบริเวณดังกล่าว ในช่วงเดือนมิถุนายน ในปีเดียวกัน

ตัวอย่างนี้เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นเพื่ออภิปรายผลการวิจัยโดยใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเน “อาจ” เพื่อสื่อว่าข้อคิดเห็นที่เสนอมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับที่อาจเป็นไปได้เท่านั้น อาจจะถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องก็ได้ เมื่อพิจารณาบริบทจะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้กล่าวถึงหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อคิดเห็นที่เสนอ ได้แก่ รายงานการตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารหนู เพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของตน กล่าวได้ว่าผู้เขียนค่อนข้างมีความมั่นใจต่อถ้อยคำที่กล่าว แต่ก็มิได้ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำนั้น จึงเลือกใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อปกป้องตนเองในกรณีที่อาจมีการพบข้อพิสูจน์อื่นที่สามารถหักล้างถ้อยคำที่ผู้เขียนกล่าวได้ในภายหลัง

2) รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้

รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดภาษาไทยมีความมั่นใจ หรือมีความคิดเห็นตามถ้อยคำที่กล่าวเพียงบางส่วนเท่านั้น ผู้พูดภาษาไทยมักใช้รูปภาษานี้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4

- 1 A: แล้วก็มีเรื่องนิยามศัพท์เฉพาะข้อหนึ่ง กับตรงขอบเขตข้อหนึ่ง
2 มันเหมือนกัน B อาจจะตัดออกอันหนึ่งก็ได้ค่ะ
3 B: ค่ะ

ตัวอย่างนี้เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ A ได้แนะนำให้ B แกไขวิธีการเขียนงานของ B ซึ่งการที่ผู้พูดแนะนำให้อีกฝ่ายกระทำบางสิ่งบางอย่างตามความคิดเห็นของตน อาจเรียกได้ว่าเป็นการกระทำที่ผู้พูดแสดงว่าตนเหนือกว่าผู้ฟังและทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าการกระทำดังกล่าวถูกบังคับ ดังที่บราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) กำหนดให้การแนะนำเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากเป็นวัจนกรรมที่คุกคามความต้องการเป็นอิสระของผู้ฟัง เช่นเดียวกับสเปนเซอร์-โอที (Spencer-Oatey, 2000) ที่เสนอแนวคิดทฤษฎี “การจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management Model)” และได้กล่าวถึง “สิทธิความเท่าเทียม (Equity rights)” อันหมายถึง ความเชื่อที่ว่าเราจะได้รับสิทธิส่วนตัวบางอย่างจากผู้อื่นและได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมยุติธรรม เช่น การไม่ถูกบังคับจนเกินไป ด้วยเหตุนี้ A จึงใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเน “อาจจะ” ในการแนะนำ เพื่อแบ่งรับแบ่งสู้ว่า ข้อแนะนำที่ A อยากให้ B แกไข A มีความมั่นใจเพียงบางส่วนเท่านั้น B อาจจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้ และไม่บังคับให้ B ต้องปฏิบัติตามที่ตนเองแนะนำ เพื่อลดการบังคับและเปิดโอกาสให้ B ได้ตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำตามข้อแนะนำนั้นๆ ด้วยตนเอง

3) รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา

รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงการคาดคะเน หรือเป็นข้อสันนิษฐานที่มาจากอวัสัยของผู้พูดภาษาไทยเท่านั้น ผู้พูดภาษาไทยมักใช้รูปภาษานี้เพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำในการให้ข้อมูลหรือเสนอความคิดเห็นในบริบทที่มาจากอวัสัยของผู้พูดเอง มิได้คาดคะเนหรือคาดการณ์จากหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือมีการให้เหตุผลอย่างสมเหตุสมผล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 5

The Speed of Dark เป็นบทประพันธ์ของอลิซาเบธ มูน (Elizabeth Moon, 1945) นักเขียนชาวอเมริกันที่มาสร่างสรรค์ผลงานประเภทบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ (science fiction) และจินตนิมิต (fantasy) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ที่มีเรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้ทางการทหาร (military science fiction theme) ซึ่งน่าจะมาจากภูมิหลังของเธอที่เคยทำงานในกองทัพสหรัฐฯ มาก่อน

ตัวอย่างนี้เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับภูมิหลังของอลิซาเบธ มูน โดยใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเน “น่าจะ” เมื่อพิจารณาบริบทจะเห็นได้ว่าข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอเป็นการคาดเดาที่มาจากอวัสัยของผู้เขียนเท่านั้น มิได้มีการให้หลักฐานที่ได้รับการพิสูจน์แล้วเพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นของตน ซึ่งรูปภาษาดังกล่าวช่วยให้ความคิดเห็นที่เสนอฟังดูอ่อนลงและผู้เขียนก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าวหากมีข้อพิสูจน์ที่สามารถหักล้างได้ในภายหลัง เนื่องจากผู้เขียนได้สื่อให้เห็นก่อนแล้วว่าตนเพียงแต่คาดเดาเท่านั้น ไม่ได้มีความมั่นใจและยังไม่มีความมั่นใจที่สามารถยืนยันได้อย่างแน่ชัด เพราะฉะนั้นข้อคิดเห็นที่เสนออาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ย่อมได้

ชไนเดอร์ (Schneider, 2010, p. 257) กล่าวว่า รูปภาษากลุ่มนี้มีส่วนที่ทับซ้อนกับทัศนภาวะประเภท “ทัศนภาวะสัญฐาน (epistemic modality)” ซึ่งเป็นรูปภาษาที่แสดงระดับความมั่นใจ หรือความเชื่อของผู้พูด เมื่อ

พิจารณาผลการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยนำเสนออาจกล่าวได้ว่า รูปภาษาแสดงการคาดคะเนสามารถทำหน้าที่แสดงทัศนภาวะก็ได้ เนื่องจากมีส่วนที่ทับซ้อนกันในแง่ของการเป็นกลไกทางภาษาที่สามารถใช้เพื่อลดระดับความมั่นใจของผู้พูดต่อสิ่งที่กล่าว ทว่า มีส่วนที่ต่างกันตรงที่รูปภาษาแสดงการคาดคะเนที่ผู้วิจัยจำแนกให้เป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยนั้น ผู้พูดจะใช้เพื่อลดระดับความมั่นใจของผู้พูดเองต่อสิ่งที่กล่าว โดยมีเจตนาที่สำคัญ คือ เพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำและลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจคุกคามคู่สนทนาให้ดูอ่อนลง

4.1.2 รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน

รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน หมายถึง การที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ถ้อยคำให้มีความหมายกว้างๆ โดยการลดความชัดเจน ลดปริมาณความถี่ หรือการไม่กล่าวเจาะจงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อสร้างความคลุมเครือให้กับถ้อยคำ คำหรือถ้อยคำที่มักปรากฏใช้ เช่น เหมือน เหมือนกับ ดู ดูเหมือนว่า บาง บางที่ บางครั้ง แทบ แทบจะ พอ พอจะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 6

บางมหาวิทยาลัยมีชุดนักศึกษาที่ต้องร้อยกระดุมตลอดซึ่งบางครั้งก็ทำให้เสียเวลา

ตัวอย่างนี้เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนมีการใช้คำบอกปริมาณ “บาง” สองตำแหน่งด้วยกัน ได้แก่ “บางมหาวิทยาลัย” และ “บางครั้ง” อย่างไรก็ตาม คำบอกปริมาณ “บาง” สองคำนี้สื่อเจตนาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ “บางมหาวิทยาลัย” ในส่วนต้นของข้อความเป็นการใช้คำบอกปริมาณ “บาง” ที่ผู้เขียนใช้เพื่อให้ข้อมูลตามข้อเท็จจริงกับผู้อ่านว่า ในประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยส่วนหนึ่งออกกฎให้นักศึกษาต้องร้อยกระดุมชุดนักศึกษา ในขณะที่ “บางครั้ง” ที่ปรากฏในข้อความว่า “...ซึ่งบางครั้งก็ทำให้เสียเวลา” เป็นรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ผู้เขียนใช้เพื่อลดการรับผิดชอบและปกป้องตนเองมิให้ถูกโต้แย้งจากผู้อื่นที่เห็นต่างได้ เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้เขียนใช้เพื่อสื่อว่าผู้เขียนไม่ได้ตัดสินใจตัดสินชี้ขาดว่าการร้อยกระดุมชุดนักศึกษาจะทำให้ผู้สวมใส่ชุดนักศึกษาต้องเสียเวลาทุกครั้ง กล่าวให้เข้าใจโดยง่าย คือ ในความเป็นจริงแล้ว หากผู้เขียนเสนอข้อคิดเห็นว่า การร้อยกระดุมชุดนักศึกษาเป็นเรื่องที่ทำให้เสียเวลา ผู้ที่สวมใส่ชุดนักศึกษาก็ย่อมต้องเสียเวลาทุกครั้ง เนื่องจากเป็นการกระทำสิ่งเดียวกัน แต่ผู้เขียนก็เลือกใช้รูปภาษา “บางครั้ง” เพื่อไม่แสดงการตัดสินชี้ขาดในการเสนอข้อคิดเห็นดังกล่าว

4.1.3 กริยาแสดงสภาวะทางความคิด

กริยาแสดงสภาวะทางความคิด หมายถึง การที่ผู้พูดภาษาไทยใช้กริยาเพื่อสื่อว่าสิ่งที่กล่าวเป็นความคิดเห็นของตนเพียงคนเดียว หรือเป็นเพียงความรู้สึก ความเชื่อเท่านั้น ยังไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์ คำหรือถ้อยคำที่มักปรากฏใช้ เช่น (เรา)ว่า (เรา)คิดว่า (หนู)มองว่า (ดิฉัน)รู้สึก (ผม)เดาว่า (ข้าพเจ้า)สันนิษฐานว่า ตามที่เราคิดไว้ สำหรับเรา ส่วนตัวคิดว่า ในความคิดของเรา ในสายตาเรา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 7

1	A:	<u>สำหรับเรา</u> นะ <u>เราคิดว่า</u> ไอ้สองอันเนี่ยอยู่สุดท้ายโอเค
2	B:	โอเค

ตัวอย่างนี้เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ A เสนอความคิดเห็นโดยใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด “สำหรับเรา” และ “เราคิดว่า” (ในบรรทัดที่ 1) รูปภาษานี้จะช่วยลดการผูกมัดระหว่าง A กับความถูกต้องของถ้อยคำ เพราะ A ได้แสดงให้เห็นก่อนแล้วว่า ข้อคิดเห็นที่ A เสนอเป็นความคิดของ A เพียงคนเดียวเท่านั้น

อาจจะยังไม่ถูกต้อง หรือมีผู้อื่นที่เห็นต่างไป อีกทั้งยังเป็นกลไกทางภาษาที่เอื้อให้ B ได้ลองพิจารณาว่าเห็นด้วยกับข้อเสนอของ A หรือไม่ ซึ่งก็เท่ากับลดการบังคับให้ B ต้องเชื่อตามที่ A เสนอเท่านั้น

หวัง (Wang, 2019) กล่าวว่า รูปภาษากลุ่มนี้สามารถใช้ทำหน้าที่เน้นย้ำความคิด หรือเพิ่มระดับความมั่นใจของผู้พูดก็ได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยนำเสนอ จะเห็นได้ว่าผู้พูดภาษาไทยมักใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิดในบริบทที่ต้องการลดผลในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและคู่สนทนา กล่าวคือรูปภาษาดังกล่าวจะช่วยสื่อให้เห็นว่า สิ่งที่กล่าวเป็นความคิดเห็นของตนเพียงคนเดียว หรือเป็นเพียงความรู้สึก ความเชื่อเท่านั้น มิได้เหมารวมว่าทุกคนต้องคิดเห็นตรงกัน หรือเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์ว่าถูกต้องแล้วแน่นอน เพื่อปกป้องตนเองในกรณีที่ผู้พูดภาษาไทยอาจกล่าวถ้อยคำที่ไม่เป็นจริงและลดน้ำหนักการคุกคามคู่สนทนา โดยการเปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถโต้แย้ง หรือปฏิเสธความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ด้วยเหตุนี้ อาจกล่าวได้ว่ากริยาแสดงสภาวะทางความคิดที่ผู้วิจัยจำแนกให้เป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยนั้นๆ มิได้ทำหน้าที่เน้นย้ำความคิดแต่อย่างใด ทว่า ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้รูปภาษากลุ่มนี้ในฐานะ “กลไกการปฏิสัมพันธ์ (interactional markers)” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปอย่างราบรื่น หรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นขณะปฏิสัมพันธ์

4.1.4 ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น หมายถึง การที่ผู้พูดภาษาไทยใช้รูปประโยคคำถามในการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ แทนการใช้รูปประโยคบอกเล่า เพื่อเปิดโอกาสให้คู่สนทนาตอบกลับว่าเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นที่เสนอหรือไม่ (Fujii, 2012, p. 645) จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยมักใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ ในการเสนอความคิดเห็น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 8

1	A:	อันนี้ต้องเริ่มอันนี้ก่อน_ _แล้วก็, (0.76)
2	B:	มันคือ::พยายามจะข้าม_ <u>รีเปล่า</u> (2.96) ดูทำทุกวิถีทาง
3		แล้วก็ ข้ามไม่ได้อยู่ดี
4	A:	อืม (2.42) แต่ อันนี้ ไม่มี อันนี้จะคล้ายอันนี้::
5	B:	อืม

ตัวอย่างนี้เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ B เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ “รีเปล่า” (ในบรรทัดที่ 2) ซึ่งช่วยให้การเสนอความคิดเห็นของ B ฟังดูอ่อนลงและลดการบังคับให้ A ต้องเชื่อตามข้อเสนอของ B เท่านั้น เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ B เปิดโอกาสให้ A พิจารณาว่าเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นที่ตนเสนอหรือไม่โดยอิสระ ดังจะเห็นได้จากการที่ A เห็นต่างและโต้แย้ง B กลับมา (ในบรรทัดที่ 4)

การใช้รูปประโยคคำถามในการเสนอความคิดเห็นเพื่อเปิดโอกาสให้คู่สนทนาตอบกลับว่าเห็นด้วยกับความคิดที่เสนอหรือไม่สะท้อนให้เห็นลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของสังคมไทยที่ผู้พูดมักจะคำนึงถึงความรู้สึกของคู่สนทนา (hearer-oriented) สอดคล้องกับข้อมูลการสนทนาในภาษาญี่ปุ่น ดังปรากฏในงานวิจัยของฟูจิจิ (Fujii, 2012) ที่ศึกษาเปรียบเทียบการสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ผลการศึกษาพบว่าในการเสนอความคิดเห็น ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมักใช้รูปประโยคคำถามมากกว่ารูปประโยคบอกเล่าอย่างชัดเจน ในขณะที่ผู้พูดภาษาอังกฤษมีแนวโน้มที่จะใช้รูปประโยคบอกเล่ามากกว่า

4.1.5 รูปภาษาแสดงการออกตัว

รูปภาษาแสดงการออกตัว หมายถึง การที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ถ้อยคำเพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนไม่ได้มั่นใจว่าถ้อยคำที่กล่าวจะถูกต้อง หรือไม่ได้มีความเชี่ยวชาญต่อถ้อยคำที่กล่าวมากนัก หรือไม่ได้มีเจตนาทางลบใดๆ คำหรือถ้อยคำที่มักปรากฏใช้ได้แก่ ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดประเมินค่าความคิดเห็นของตนในทางลบ เช่น เท่าที่คิดมีบ้าง ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดยังไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว เช่น อันนี้บอกก่อนเลยว่ายังไม่แน่ใจ ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดประเมินค่าความสามารถของตนในทางลบ เช่น คนนอก ไม่ใช่แนวที่ถนัด ไม่มีผู้เชี่ยวชาญ ไม่ค่อยมีความรู้ และถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดไม่ได้มีเจตนาทางลบต่อคู่สนทนา เช่น ไม่ได้บอกว่าไม่ดี ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 9

ต่อไปผู้รับประโยชน์นะครับ สิ่งที่ได้รับนั่นคือ เออ โดยตัวอย่างเนี่ย ผู้รับประโยชน์ไม่ต้องทำอะไร จะมีคนทำให้ะครับ อันนี้บอกก่อนเลยว่าก็ยังไม่แน่ใจเหมือนกันนะครับ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่าผู้พูดเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้จากงานวิจัยของตนเอง โดยใช้รูปภาษาแสดงการออกตัว “อันนี้บอกก่อนเลยว่าก็ยังไม่แน่ใจเหมือนกันนะครับ” เพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนเองก็ยังมีได้แน่ใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอ เพราะฉะนั้น อาจจะมีผู้ที่เห็นต่างออกไป หรือหากข้อคิดเห็นที่เสนอนั้นได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้อง ผู้พูดก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น

4.1.6 รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์

รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ หมายถึง การที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นถ้อยคำที่กล่าวนั้นอาจไม่เป็นจริง หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในภายหลัง คำหรือถ้อยคำที่มักปรากฏใช้ เช่น สมมติ สมมติว่า สมมตินะ ถ้า ถ้าสมมติ ถ้าสมมติว่า หาก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 10

1 A: สมมตินะ สมมตินะ อันนี้เดินด้วยกันก่อน
2 B: อ้า

ตัวอย่างนี้เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ A ใช้รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ “สมมตินะ” ในการเสนอความคิดเห็น (ในบรรทัดที่ 1) รูปภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการผูกมัดระหว่าง A กับถ้อยคำ เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ A ใช้เพื่อสื่อว่าข้อคิดเห็นที่เสนอเป็นเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นอาจไม่เป็นจริง หรืออาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ และช่วยลดการบังคับผู้ฟัง เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ A ใช้เพื่อขอให้ B ลองพิจารณาความเห็นที่เสนอว่าเป็นไปได้หรือไม่

4.1.7 รูปภาษาแสดงการบอกปิดความรับผิดชอบ

รูปภาษาแสดงการบอกปิดความรับผิดชอบ หมายถึง การที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ถ้อยคำเพื่อพูดจำกัดส่วนข้อมูลที่จะรับผิดชอบ หรือแสดงว่าความรับผิดชอบเป็นเรื่องของสิ่งหรือบุคคลอื่น คำหรือถ้อยคำที่มักปรากฏใช้ ได้แก่ เท่าที่ + ถ้อยคำบอกแหล่งข้อมูล เช่น เท่าที่สืบค้น เท่าที่เคยไปหาดู และจากที่.../สรุปความ จาก.../อ้างอิงจาก... + ถ้อยคำแสดงถึงสิ่ง/บุคคลอื่น เช่น อ้างอิงจาก (ชื่อนักวิจัย) ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 11

ที่นี้ผู้รับสิ่งของนะครับ ไม่ได้มีแบบเดีวนะครับ มีผู้รับสิ่งของประเภทที่เป็นการกระทำด้วยนะครับ อันนี้ก็ไม่ได้คิดเองนะครับ จริง ๆ ก็อ้างอิงจากอาร์แอนด์เคเหมือนกันนะครับ เขาก็พูดเหมือนกันว่าผู้รับสิ่งของไม่ได้จะเป็นสิ่งของท่านั้นนะครับ

ตัวอย่างนี้เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูดเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกลุ่มประเภทข้อมูลในงานวิจัยของตนเอง ทั้งนี้ ผู้พูดมิได้ต้องการผูกมัดตนเองกับข้อคิดเห็นที่เสนอ ดังจะเห็นได้จากคำที่ผู้พูดกล่าวว่า “อันนี้ก็ไม่ได้คิดเองนะครับ” ซึ่งผู้พูดต้องการสื่อว่าข้อคิดเห็นดังกล่าวมิได้มาจากความคิดของผู้พูดเองและเลือกใช้รูปภาพแสดงการบอกปิดความรับผิดชอบ “อ้างอิงจาก...” เพื่อลดความรับผิดชอบของตนในกรณีที่ข้อคิดเห็นดังกล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้อง หรือมีผู้ที่เห็นต่างไป โดยการบอกว่าถ้อยคำที่กล่าวนำมาจากบุคคลอื่น มิได้เกี่ยวข้องกับตนเองแต่อย่างใด

ทั้งนี้ ในทางหนึ่งการอ้างอิงบุคคลอื่นอาจเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับถ้อยคำที่ตนกล่าว อย่างไรก็ตาม การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่นที่ผู้วิจัยจำแนกให้เป็นรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยนั้นมิได้ทำหน้าที่เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับถ้อยคำ ทว่า ผู้พูดเลือกใช้รูปภาพกลุ่มนี้เพื่อรักษา “หน้าด่านบวก” ของตนเองที่ไม่ต้องการให้ข้อมูลหรือบอกกล่าวสิ่งที่เป็นเท็จ เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ๆ ในสังคม โดยการบอกว่าถ้อยคำที่กล่าวนำมาจากสิ่งหรือบุคคลอื่น มิได้มาจากความคิดของตนเองแต่อย่างใด สอดคล้องกับที่เฟรเซอร์ (Fraser, 1980, p. 345) เสนอไว้ว่าผู้พูดมักจะอ้างถึงสิ่งอื่น เพื่อ “ทำให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ (get off the hook)” เมื่อผู้พูดไม่ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว

4.1.8 รูปภาพแสดงความลังเลใจ

รูปภาพแสดงความลังเลใจ หมายถึง การที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นสิ่งที่ตนยังตัดสินใจไม่ได้ คำหรือถ้อยคำที่มักปรากฏใช้ได้แก่ *ถ้อยคำแสดงความลังเลใจ* เช่น *ไม่รู้ละ ยังไงไม่รู้ละ และคำบอกมาลาแสดงความหมายคาดคะเน ‘มั้ง’* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 12

1	A:	มีสองอัน__อันนี้::กะอันนี้ต่อกัน <u>มั้ง</u> อันนี้เคลื่อนไหวดิ่ง ดิ่ง
2	B:	อืม

ตัวอย่างนี้เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ A เสนอความคิดเห็นว่า “มีสองอัน__อันนี้::กะอันนี้ต่อกัน” หลังจากนั้น A ก็ใช้รูปภาพแสดงความลังเลใจ “มั้ง” (ในบรรทัดที่ 1) เพื่อสื่อให้ B เห็นว่าตนเองยังลังเลใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอ กลไกทางภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการผูกมัดระหว่าง A กับถ้อยคำและลดการบังคับคู่สนทนาเนื่องจาก A ได้สื่อให้เห็นว่าตนเองยังมีได้ยืนยันว่าข้อคิดเห็นของตนจะถูกต้อง เพราะฉะนั้น หากข้อคิดเห็นที่เสนอได้รับการพิสูจน์ว่าไม่เป็นจริง A ก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าว อีกทั้งการบอกว่าตนเองยังลังเลใจก็เป็นโอกาสให้คู่สนทนาสามารถโต้แย้งกลับมาได้

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้พูดภาษาไทยมีการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงบ่อยครั้ง และหลากหลายประเภทเพื่อทำให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น ในหัวข้อถัดไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงลักษณะการปรากฏของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

4.2 ลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

จากการศึกษาพบว่ารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยมีลักษณะการปรากฏที่น่าสนใจ เนื่องจากสามารถปรากฏเดี่ยวๆ และปรากฏรวมกันได้ ดังนี้

ตารางที่ 2

ตารางแสดงลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย				
ลำดับ	ลักษณะการปรากฏ	จำนวน	ร้อยละ	รูปภาษาที่พบมากที่สุด
1.	ปรากฏเดี่ยว	814	71.78	รูปภาษาแสดงการคาดคะเน
2.	ปรากฏรวมกัน	320	28.22	
	จำนวน 2 รูปภาษา	225	19.84	กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน
	จำนวน 3 รูปภาษา	67	5.90	รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน
	จำนวน 4-8 รูปภาษา	28	2.48	กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน
	รวม	1,134	100.00	

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้พูดภาษาไทยใช้รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยวมากถึง 814 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 71.78 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด โดยจะใช้ *รูปภาษาแสดงการคาดคะเน* มากที่สุด และใช้รูปภาษาที่ปรากฏรวมกันเพียง 320 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 28.22 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด ทั้งนี้ผู้พูดภาษาไทยจะใช้รูปภาษาที่ปรากฏรวมกันตั้งแต่ 2-8 รูปภาษา โดยรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุด คือ รูปภาษาที่ปรากฏรวมกันจำนวน 2 รูปภาษา ซึ่งพบมากถึง 225 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 19.84 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด โดยจะใช้ *กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน* มากที่สุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 13 ตัวอย่างการใช้รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยว

1 A: เนี่ย เดี่ยวนะ อันเนี่ย น่าจะต่อกัน เป็นตอนจบ

2 B: อืมอืมอืมอืมอืม

ตัวอย่างนี้เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ A เสนอความคิดเห็นของตนโดยใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเน “น่าจะ” เพียงรูปภาษาเดียวเท่านั้น (ในบรรทัดที่ 1) เพื่อให้การเสนอความคิดเห็นดูอ่อนลง และ B ก็ตอบรับข้อคิดเห็นของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง “อืมอืมอืมอืมอืม” (ในบรรทัดที่ 2)

ตัวอย่างที่ 14 ตัวอย่างการใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน

- (1) ผมคิดว่า น่าจะเป็นแนวทางการวิเคราะห์ แล้วก็อธิบายวิธีคิดของคนไทยได้ดีอีกแนวทางหนึ่ง
- (2) แต่บทหนึ่งดูจะยังไม่ค่อยคมเท่าไร โดยเฉพาะเมื่อมองว่าพล็อตเรื่องเป็นการวางเหลี่ยมคมเพื่อต่อรองผลประโยชน์กับคนระดับเจ้าของทีมบาสเก็ตบอล
- (3) ผมว่า จุดที่น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นของปมดังกล่าวนั้นนะครับ ก็น่าจะมาในช่วงของความตื่นตัวของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ก็ประมาณปี 2500 ถึง 2530 ราวๆ นั้น

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลการใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน ดังจะเห็นว่า (1) ผู้พูดภาษาไทยใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษาในการเสนอความคิดเห็น ได้แก่ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด “ผมคิดว่า” ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับรูปภาษาแสดงการคาดคะเน “น่าจะ”

(2) ผู้พูดภาษาไทยใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาษาในการวิจารณ์ ได้แก่ รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน “ดูจะ” “(ไม่)ค่อย” และ “เท่าไร”

(3) ผู้พูดภาษาไทยใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4 รูปภาษาในการเสนอความคิดเห็น ได้แก่ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด “ผมว่า” ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับรูปภาษาแสดงการคาดคะเน “น่าจะ” และรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน “ราวๆ” นั้น

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

บทความนี้มุ่งศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น เพื่อตอบคำถามวิจัยที่ว่า 1) รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดภาษาไทยใช้มีอะไรบ้าง แบ่งได้เป็นกี่ประเภท และ 2) รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดภาษาไทยใช้มีลักษณะและความถี่ในการปรากฏอย่างไร และจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้พูดภาษาไทยใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงบ่อยครั้งและหลากหลายเพื่อทำให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น โดยสามารถแบ่งได้เป็น 8 ประเภท ได้แก่ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน กริยาแสดงสภาวะทางความคิด ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น รูปภาษาแสดงการออกตัว รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ รูปภาษาแสดงการบอกปิดความรับผิดชอบ และรูปภาษาแสดงความลั้งใจ

2. เมื่อพิจารณาความถี่ของการปรากฏ พบว่าผู้พูดภาษาไทยใช้ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน ด้วยความถี่สูงสุด ซึ่งเป็นรูปภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้เพื่อสื่อว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงการคาดคะเน การคาดการณ์ล่วงหน้าของตนเท่านั้น ยังมีได้เป็นสิ่งที่ผู้พูดเองมั่นใจว่าจะเกิดขึ้นตามนั้นแน่นอน ทั้งนี้ สาเหตุที่ผู้พูดภาษาไทยนิยมใช้รูปภาษานี้ อาจเนื่องมาจากการแสดงออกถึงความไม่มั่นใจขณะกล่าวถ้อยคำที่อาจก่อให้เกิดผลทางลบในบริบทต่างๆ จะช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่ส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและคู่สนทนาได้ กล่าวคือ การสื่อว่าตนเองยังมีได้มั่นใจในกรณีที่ผู้พูดภาษาไทยกล่าวถ้อยคำที่ผูกมัดผู้พูดเองกับค่าความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น การใช้รูปภาษานี้ก็จะช่วยลดการรับผิดชอบของผู้พูดต่อถ้อยคำนั้น หากได้รับการพิสูจน์ในภายหลังว่าเป็นการให้ข้อมูลที่ผิดหรือไม่เป็นความจริง อีกทั้งยังเป็นรูปภาษาที่ช่วยลดน้ำหนัก ลด

การบังคับ หรือกดดันให้คู่สนทนาต้องเชื่อหรือกระทำตาม ในกรณีที่ผู้พูดภาษาไทยกล่าวถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา เช่น การแนะนำ การเสนอความคิดเห็นแย้ง ได้เช่นเดียวกัน

3. การที่ผู้พูดภาษาไทยนิยมเลือกใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเน เพื่อแสดงออกถึงความไม่มั่นใจขณะปฏิสัมพันธ์ อาจสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับความอ่อนน้อมถ่อมตนและการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน กล่าวคือ การกล่าวถ้อยคำในบริบทต่างๆ ด้วยน้ำเสียงที่แสดงออกถึงความมั่นใจที่มากเกินไปอาจจะทำให้คู่สนทนาเกิดความอึดอัดขณะปฏิสัมพันธ์และรู้สึกว่าตนกำลังถูกผู้พูดภาษาไทยข่ม หรือบังคับให้ต้องเชื่อ/ปฏิบัติตามที่อีกฝ่ายกล่าวเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยปราศจากทางเลือกอื่นใด ซึ่งรูปภาษาดังกล่าวจะช่วยลดทอนน้ำเสียงความเย่อหยิ่ง ความโอ้อวด หรือความมั่นใจที่มากเกินไปเพื่อแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่าผู้พูดภาษาไทยไม่ได้มีความรู้ความสามารถที่เหนือกว่าคู่สนทนาแต่อย่างใดและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้คู่สนทนาช่วยพิจารณาว่าเห็นด้วยกับถ้อยคำที่กล่าวหรือไม่ อันเป็นวิธีการแสดงออกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนและการให้เกียรติที่ผู้พูดภาษาไทยมีต่อคู่สนทนา สอดคล้องกับที่มาร์คัส และคิตายามะ (Markus & Kitayama, 1991, p. 228) ได้อ้างถึงการศึกษานี้ของไวสซ์ (Weisz) ซึ่งพบว่าสังคมไทยเน้นการลดทอนความสำคัญของตนเอง การถ่อมตน การยกย่องผู้อื่น และความเกรงใจ

4. ในส่วนของลักษณะการปรากฏ พบว่าผู้พูดภาษาไทยมักใช้ *รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยว* มากกว่ารูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันอย่างเห็นได้ชัด ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นผลมาจากการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพียงรูปเดียวก็น่าจะมีผลมากพอที่จะลดผลในแง่ลบของถ้อยคำ อีกทั้งหากผู้พูดภาษาไทยใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวนหลายรูปภาษาย่อมส่งผลให้ความหนักแน่นหรือความชัดเจนของสารที่ต้องการจะสื่อลดน้อยลงไปด้วยและอาจทำให้การสื่อสารไม่บรรลุผลสำเร็จในที่สุด สอดคล้องกับข้อเสนอของโลเชอร์และวัตต์ส (Locher & Watts, 2008, p. 78) ที่กล่าวว่า การสื่อสารต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะด้านข้อมูล (informational aspect) และ 2) คุณลักษณะด้านบุคคลสัมพันธ์ (interpersonal aspect) ฉะนั้น ผู้พูดภาษาไทยจึงมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยวมากกว่า เพราะคำนึงถึงความสมดุลขององค์ประกอบการสื่อสารทั้งสองด้าน

5. เมื่อพิจารณารูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน พบว่าผู้พูดภาษาไทยบางส่วนใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันตั้งแต่ 2-8 รูปภาษา โดยรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุด คือ รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษา นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าในกรณีที่เป็นการใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษา ผู้พูดภาษาไทยมักจะใช้ *กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน* มากที่สุด ส่วนในกรณีที่เป็นการใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาษา ผู้พูดภาษาไทยมักจะใช้ *รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน* มากที่สุด และในกรณีที่เป็นการใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4 รูปภาษาขึ้นไป ผู้พูดภาษาไทยมักจะใช้ *กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน* มากที่สุด อาจกล่าวได้ว่าผู้พูดภาษาไทยมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิดในตำแหน่งแรก ในขณะที่รูปภาษาแสดงการคาดคะเนและรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเป็นประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงพื้นฐานที่ปรากฏบ่อยครั้งในภาษาไทย

ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าการทำให้ความอ่อนลงเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในการสื่อสารและมีบทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือที่สมาชิกในสังคมใช้เพื่อทำให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในบทความนี้อาจช่วยให้ผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในข้อมูลชุดอื่นๆ อีกทั้งอาจช่วย

สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของสังคมไทย ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสร้างความเข้าใจในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

รายการอ้างอิง

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภัคดีผาสุข. (2561). การสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาไทยกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง: กรณีศึกษาข้อมูลชุด Mister O ภาษาไทย. *ภาษาและภาษาศาสตร์*, 36, 1-30.
- นิจจาภา วงษ์กระจำง. (2545). *กลวิธีการรักษาหน้าในการตอบคำถามของนักการเมืองไทย* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พรนภัส ทองพูล. (2559). *รูปแบบยั้งและหน้าที่ในแผ่นพับโฆษณาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนัก* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- รศารัตน์ ศรีพันธ์วรสกุล. (2562). *การศึกษาวัฒนธรรมการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนภาษาไทยชาวจีนตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา: กรณีศึกษานักศึกษาชาวจีนจากมณฑลยูนนานและกวางสี* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วรวรรณา เพ็ชรกิจ และคณะ. (2559). รูปแบบยั้งระดับคำและหน้าที่ในบทความวิจัยภาษาไทยด้านวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 16(2), 173-198.
- วราภรณ์ สุขประเสริฐ. (2533). *กลวิธีทางภาษาในการกลบเกลื่อนความคิดทางลบต่อมารดาในทัศนปริจเฉทของวัยรุ่น* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สิทธิธรรม อ่องวุฒิวิน. (2558). *การแสดงความคิดเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาในภาษาไทยและข้ออ้างที่เป็นเหตุจูงใจ* (วิทยานิพนธ์ดุฎฐบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุนันทา คงประโคน. (2544). *กลวิธีการกลบเกลื่อนในการสนทนาเรื่องเพศของคนไทย* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2557). *ลักษณะสองหน้าของภาษาวិชาการ: ความแจ่มชัดและการเบี่ยงบังในการเขียนภาษาวិชาการไทย. ใน ภาษากับอำนาจ: บทความจากการประชุมวิชาการ*, (น. 78-107). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อรวี บุณนาค และสมชาย สำเนียงงาม. (2561). *กลวิธีการกลบเกลื่อนในการสื่อสารในภาวะวิกฤตผ่านเฟซบุ๊กองค์กรธุรกิจ*. *วรรณวิทัศน์*, 18, 138-165.
- Brown, P., & Levinson, S. (1987). *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Caffi, C. (1999). On mitigation. *Journal of Pragmatics*, 31, 881-909.
- Crompton, P. (1997). Hedging in academic writing: Some theoretical problems. *English for Specific Purposes*, 16(4), 271-287.
- Flores-Ferrán, N. (2010). An examination of mitigation strategies used in Spanish psychotherapeutic discourse. *Journal of Pragmatics*, 42, 1964-1981.
- Fraser, B. (1980). Conversational mitigation. *Journal of Pragmatics*, 4, 341-350.
- Fujii, Y. (2012). Differences of situating Self in the place/ba of interactional between the Japanese and American English speakers. *Journal of Pragmatics*, 44, 636-662.

- Grice, H. P. (1975). Logic and Conversation. In P. Cole & J. L. Morgan (Eds.), *Syntax and Semantics, Vol.3: Speech acts*. New York: Academic Press.
- Henricson, S. & Nelson, M. (2017). Giving and receiving advice in higher education. Comparing Sweden-Swedish and Finland-Swedish supervision meetings. *Journal of Pragmatics, 109*, 105-120.
- Holmes, J. (1984). Modifying illocutionary force. *Journal of Pragmatics, 8*, 345-365.
- Hübler, A. (1981). *Understatements and Hedges in English*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Hurford, J. R. & Heasley, B. (1990). *Semantics: a coursebook*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hyland, K. (1994). Hedging in academic writing and EAP textbooks. *English for Specific Purposes, 13*(3), 239-256.
- Itakura, H. & Tsui, A. B. M. (2011). Evaluation in academic discourse: Managing criticism in Japanese and English book reviews. *Journal of Pragmatics, 43*, 1366-1379.
- Lakoff, G. (1973). Hedges: A study in meaning criteria and the logic of fuzzy concepts. *Journal of Philosophical Logic, 2*, 458-508.
- Locher, M. A. & Watts, R. J. (2008). Relational work and impoliteness: Negotiating norms of linguistic behaviour. In D. Bousfield & M. A. Locher (Eds.), *Impoliteness in Language. Studies on its Interplay with Power in Theory and Practice* (pp. 77-99). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review, 98*(2), 224-253.
- Schneider, S. (2010). Mitigation. In M. A. Locher & S. L. Graham (Eds.), *Interpersonal Pragmatics* (pp. 253-269). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Shisá, M. (2001). Illocutionary force and degrees of strength in language use. *Journal of Pragmatics, 33*, 1791-1814.
- Spencer-Oatey, H. (2000). Managing rapport in talk: Using rapport sensitive incidents to explore the motivational concerns underlying the management of relations. *Journal of Pragmatics, 34*, 529-545.
- Thaler, V. (2012). Mitigation as modification of illocutionary force. *Journal of Pragmatics, 44*, 907-919.
- Wang, Y. (2019). *A mitigator or intensifier? A study of non-epistemic uses of English "I think," Japanese "to omou" and Chinese "wo juede"* [Poster presentation]. The 16th International Pragmatic Conference, Hong Kong.